

Sygn. akt III KK 45/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 grudnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Przemysław Kalinowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Zbigniew Puskarski

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

Protokolant Marta Brylińska

w sprawie **T. W.**

skazanego z art. 286 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 30 grudnia 2019 r.,

kasacji, wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego na
niekorzyść oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w G.

z dnia 21 sierpnia 2018 r., sygn. akt II K (...)

**uchyła zaskarżony wyrok i sprawę T. W. przekazuje Sądowi
Rejonowemu w G. do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Prokurator Rejonowy w G. oskarżył T. W. o to, że:

- 1.. w dniu 8 maja 2012 r. w G. w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadził
W. Z. do niekorzystnego rozporządzenia własnym mieniem w kwocie 10 000

złotych przez wprowadzenie go w błąd co do zamiaru zwrotu zaciągniętej u niego pożyczki w w/w kwocie, tj. o czyn z art. 286 § 1 k.k., a nadto

2.. w dniu 14 maja 2012 r. w G. w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadził W. Z. do niekorzystnego rozporządzenia własnym mieniem w kwocie 10 000 złotych przez wprowadzenie go w błąd co do zamiaru zwrotu zaciągniętej u niego pożyczki w w/w kwocie, tj. o czyn z art. 286 § 1 k.k., a nadto

3.. w dniu 11 lipca 2012 r. w Sądzie Rejonowym w G. VII Wydział Gospodarczy będąc członkiem zarządu spółki T. Sp. z o.o. złożył wniosek o wpis podwyższenia kapitału zakładowego do kwoty 105 000 zł wraz z dołączonym oświadczeniem członków zarządu o wniesieniu wkładów zawierającym nieprawdziwe dane, tj. o czyn z art. 587 § 1 k.s.h.

W myśl zasad określonych w art. 335 § 2 k.p.k. do aktu oskarżenia prokurator dołączył wniosek o wydanie na posiedzeniu wyroku skazującego i orzeczenie uzgodnionych z oskarżonym T. W. kar: za czyn opisany w punkcie 1 - z art. 286 § 1 k.k. - kary 8 miesięcy pozbawienia wolności; za czyn opisany w punkcie 2 - z art. 286 § 1 k.k. - kary 8 miesięcy pozbawienia wolności; za czyn opisany w punkcie 3 - z art. 587 k.s.h.- kary 3 miesięcy pozbawienia wolności i orzeczenie kary łącznej roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na 2 lata próby. Ponadto wniosek obejmował nałożenie obowiązku informowania sądu o przebiegu okresu próby, zobowiązanie do naprawienia szkody - na podstawie art. 72 § 2 k.k. oraz obciążenie oskarżonego kosztami i opłatami.

Wniosek prokuratora stanowił efekt konsensusu prokuratora z oskarżonym na etapie postępowania przygotowawczego i był zgodny w każdym elemencie z jego wstępną deklaracją złożoną do protokołu przesłuchania w charakterze podejrzanego z udziałem jego obrońcy (k. 331 - 332 akt), a szczególnie z finalnymi propozycjami wyrażonymi przez niego w formie pisemnej (k. 348 akt).

Sąd Rejonowy w G. prawomocnym wyrokiem z dnia 21 sierpnia 2018 r., sygn. akt II K (...), orzekł (k. 393 akt):

1. w punkcie I oskarżonego T. W. uznał za winnego popełnienia czynów zarzucanych mu w pkt. 1 - wszym oraz 2 - gim aktu oskarżenia, które to czyny zakwalifikował jako przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. i ustalając, że oskarżony działał w podobny sposób i przy wykorzystaniu tej samej trwałej sposobności, za

- czyny te przy zastosowaniu art. 91 § 1 k.k. na mocy art. 286 § 1 k.k. wymierzył mu karę 8 (ośmiu) miesięcy pozbawienia wolności;
2. w punkcie II oskarżonego uznał za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu w punkcie 3 - cим aktu oskarżenia, który to czyn zakwalifikował z art. 587 § 1 k.s.h. i wymierzył mu karę 3 (trzech) miesięcy pozbawienia wolności;
3. w punkcie III na podstawie art. 85a k.k.. art. 91 § 2 k.k. w zw. z art. 86 § 1 k.k. kary pozbawienia wolności orzeczone wobec oskarżonego w punkcie I oraz II wyroku połączył i w ich miejsce wymierzył karę łączną roku pozbawienia wolności;
4. w punkcie IV na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 70 § 1 k.k. warunkowo zawiesił na dwa lata wykonanie kary łącznej pozbawienia wolności, a w punkcie V na podstawie art. 72 § 1 pkt 1 k.k. zobowiązał oskarżonego do informowania Sądu o przebiegu okresu próby;
5. w punkcie VI na podstawie art. 46 § 1 k.k. zobowiązał oskarżonego do naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem przez zapłatę na rzecz W. Z. kwoty 20 000 złotych;
6. w punkcie VII na podstawie art. 626 § 1 k.p.k. i art. 627 k.p.k. oraz art. 1, art. 2 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 roku o opłatach w sprawach karnych (Dz. U. z 1983 r., nr 49 poz. 223 ze zm.) zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 341 zł tytułem zwrotu wydatków oraz kwotę 180 zł tytułem opłaty;
- w punkcie VIII na podstawie art. 626 § 1 k.p.k. w zw. z art. 624 § 1 k.p.k. w zw. z § 17 ust. 1 pkt 1 oraz § 2 ust 2 pkt 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów niezapłaconej pomocy prawnej zasądził od oskarżonego na rzecz W. Z. kwotę 738 zł tytułem zwrotu poniesionych kosztów za świadczoną dla niego pomoc prawną z wyboru.

Przedmiotowy wyrok uprawomocnił się w dniu 29 sierpnia 2018 r.

Obecnie, Minister Sprawiedliwości - Prokurator Generalny zaskarżył wyrok Sądu Rejonowego w G. z dnia 21 sierpnia 2018 r., sygn. akt II K (...), wnosząc kasację na niekorzyść oskarżonego T. W..

Autor nadzwyczajnego środka zaskarżenia zarzucił wyrokowi Sądu Rejonowego „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego., a mianowicie art. 335 § 2 k.p.k. w zw. z art. 343 § 3, § 6 i § 7 k.p.k., polegające na skazaniu T. W. na karę łączną roku pozbawienia wolności za występki kwalifikowany z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k., za który wymierzono karę 8 miesięcy pozbawienia oraz za czyn z art. 587 § 1 k.s.h., za który wymierzono karę 3 miesięcy pozbawienia wolności oraz orzeczono wobec niego na podstawie art. 46 § 1 k.k. obowiązek naprawienia szkody, pomimo uwzględnienia bez jakiegokolwiek modyfikacji wniosku prokuratora o skazanie oskarżonego za dwa czyny stypizowane w art. 286 § 1 k.k. na kary po 8 miesięcy pozbawienia wolności oraz za czyn z art. 587 § 1 k.s.h. na karę 3 miesięcy pozbawienia wolności i wymierzenie kary łącznej 1 roku pozbawienia wolności oraz orzeczenie wobec oskarżonego obowiązku naprawienia szkody na podstawie art. 72 § 2 k.k., co skutkowało również naruszeniem prawa materialnego, a mianowicie art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 2 k.k. poprzez wymierzenie oskarżonemu kary łącznej 1 roku pozbawienia wolności, podczas gdy suma kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa wynosiła 11 miesięcy”.

W oparciu o tak skonstruowany zarzut skarżący wniósł o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy T. W. do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w G..

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja wniesiona w tej sprawie przez Ministra Sprawiedliwości-Prokuratora Generalnego okazała się oczywiście zasadna, a sformułowane w niej: zarzut i wnioski – w pełni zasługiwały na uwzględnienie, co przemawiało za rozpoznaniem nadzwyczajnego środka na posiedzeniu w trybie przewidzianym w art. 535 § 5 k.p.k.

Wyrok Sądu Rejonowego w G. w niniejszej sprawie rzeczywiście zapadł z rażącym naruszeniem zarówno prawa materialnego wskazanym w zarzucie kasacji, jak i wbrew obowiązującym regulacjom procesowym.

W pierwszej kolejności podnieść należy, że w realiach sprawy doszło do naruszenia przepisów prawa procesowego, wyrażającego się w nieprawidłowym rozpoznaniu wniosku prokuratora w odniesieniu do rozstrzygnięcia o kształcie i kwalifikacji prawnej czynów przypisanych oskarżonemu oraz zakresie orzeczenia

kary łącznej i zobowiązania do naprawienia szkody, co miało istotny wpływ na treść zapadłego wyroku.

Wadliwy sposób rozpoznania wniosku prokuratora złożonego w trybie art. 335 § 2 k.p.k. polegał na zaniechaniu spowodowania modyfikacji stanowiska oskarżyciela - w myśl art. 343 § 3 k.p.k. - w przedmiocie zastosowania instytucji ciągu przestępstw określonego w art. 91 § 1 k.k. i wynikających stąd zmienionych zasad wymiaru kary łącznej. Trzeba przy tym podkreślić, że kary jednostkowe zawarte we wniosku prokuratora, zgodnie z ustaleniami poczynionymi z oskarżonym, dotyczyły trzech odrębnych czynów objętych aktem oskarżenia i w odniesieniu do czynów zakwalifikowanych z art. 286 § 1 k.k. wniosek opiewał na kary po 8 miesięcy pozbawienia wolności, a za czyn z art. 587 § 1 k.s.h. – na karę 3 miesięcy pozbawienia. Taki układ kar jednostkowych uprawniał prokuratora do sformułowania wniosku w zakresie kary łącznej w wymiarze roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na 2 lata próby.

Dokonana przez sąd orzekający jednostronna zmiana w zakresie układu (liczby) kar jednostkowych stworzyła korzystniejsze dla oskarżonego przesłanki orzeczenia kary łącznej, aniżeli dwie jednostkowe kary za czyny zakwalifikowane z art. 286 § 1 k.k., wskazane we wniosku prokuratora. Spowodowała *de facto* eliminację jednej z kar jednostkowych za czyn z art. 286 § 1 k.k., co także należy odczytywać w kategoriach wpływu na wymiar kary łącznej w granicach jej dolnego i górnego wymiaru. Niezależnie od tego, że orzeczona finalnie kara łączna pozbawienia wolności była sprzeczna z zasadami wymiaru kary łącznej, orzeczenie sądu zapadło wbrew warunkom uzgodnionym z oskarżonym i przyjętym we wniosku prokuratora. Opisany powyżej sposób wymiaru kar dokonany przez sąd z zastosowaniem przepisu art. 91 § 1 i § 2 k.k., nie stanowił bowiem przedmiotu wniosku złożonego w trybie art. 335 §2 k.p.k. i wymagał uzyskania zgody stron na posiedzeniu, co nie miało miejsca w tej sprawie.

Autor kasacji słusznie zwraca też uwagę, że na posiedzeniu Sądu *meriti* w tej sprawie, w dniu 20 sierpnia 2018 r., nie stawili się prokurator i oskarżony - zawiadomiony prawidłowo. Natomiast stawiał się jego obrońca oraz oskarżyciel posiłkowy i jego pełnomocnik, który złożył wówczas wniosek o nałożenie na oskarżonego obowiązku naprawienia szkody wraz odsetkami za zwłokę. Sąd

odroczył wydanie wyroku do dnia 21 sierpnia 2018 r. (k. 391 akt), kiedy to bez modyfikacji stanowiska prokuratora, zaskarżonym obecnie wyrokiem, sąd uznał T. W. za winnego popełnienia przestępstw zarzucanych mu w punktach 1 i 2 aktu oskarżenia zakwalifikowanych z art. 286 § 1 k.k. i przy zastosowaniu art. 91 § 1 k.k. wymierzył oskarżonemu za te czyny jedną karę 8 miesięcy pozbawienia wolności, a za czyn stypizowany w art. 587 k.s.h. wymierzył karę 3 miesięcy pozbawienia wolności. Ponadto, także rozstrzygnięcie w przedmiocie nałożenia przez Sąd środka kompensacyjnego na podstawie art. 46 § 1 k.k., nie było objęte dotychczasowym uzgodnieniem i wnioskiem, tym bardziej, że pokrzywdzony W. Z. w toku postępowania przygotowawczego nie podjął inicjatywy w tym względzie. Natomiast wniosek prokuratora dotyczył nałożenia na oskarżonego obowiązku o charakterze probacyjnym, polegającego na zobowiązaniu go do naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem – na podstawie art. 72 § 2 k.k.

Przypomnieć trzeba, że zgodnie z ugruntowanym orzecnictwem i przyjętą praktyką, w postępowaniu kończącym się konsensualnym rozstrzygnięciem, każdy element uzgodnień stron powinien mieć wierne odzwierciedlenie w treści wyroku, jeżeli jest zgodny z przepisami prawa. Sąd związany jest treścią wniosku, co oznacza, że możliwość wprowadzenia w tym zakresie jakichkolwiek zmian uzależniona jest od dokonania modyfikacji wniosku przez prokuratora oraz uzyskania akceptacji oskarżonego.

Natomiast wydanie orzeczenia odbiegającego od uzgodnień poczynionych pomiędzy oskarżycielem publicznym oraz oskarżonym, stanowi rażące naruszenie przepisów prawa procesowego art. 343 § 6 i 7 k.p.k. mające istotny wpływ na treść orzeczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2018 r. V KK 85/18).

Podsumowując tę część wyводу stwierdzić więc trzeba, że widząc potrzebę innego ukształtowania orzeczenia niż to zostało zaproponowane we wniosku prokuratora, sąd nie mógł bez zgody stron dokonać samodzielnie zmian w zakresie orzeczonych kar jednostkowych i orzec kary łącznej złożonej z innych elementów, jak również orzec o środku kompensacyjnym. Skoro, zdaniem Sądu, nastąpiła konieczność wprowadzenia takich zmian i nie zaistniały podstawy do uwzględnienia w całości wniosku prokuratora, powinien zbadać możliwość uzgodnienia modyfikacji wniosku prokuratora, ewentualnie skierować sprawę do rozpoznania

na zasadach ogólnych.

W realiach tej sprawy doszło także do rażącego naruszenia prawa materialnego. Przypomnieć należy, że osk. T. W. został skazany za dwa czyny o znamionach określonych w art. 286 § 1 k.k., ale za te czyny wymierzono mu jedną karę 8 miesięcy pozbawienia wolności; natomiast za czyn w art. 587 k.s.h. sąd meriti wymierzył karę 3 miesięcy pozbawienia wolności. Uwzględniając taki wymiar kar jednostkowych, sąd powinien orzec karę łączną w przedziale od 8 miesięcy pozbawienia wolności do 11 miesięcy pozbawienia wolności.

Tymczasem, Sąd Rejonowy w G., jako karę łączną, orzekł wobec osk. T. W. karę roku pozbawienia wolności. Tym samym, orzeczona wobec oskarżonego kara łączna pozbawienia wolności w wymiarze roku przekracza granice określone zasadą kumulacji.

W konsekwencji doszło do rażącej obrazu art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 2 k.k., która miała istotny wpływ na treść wyroku albowiem finalnie osk. T. W. skazany został na łączną karę pozbawienia wolności w wyższym wymiarze aniżeli przewidują to zastosowane przez sąd orzekający przepisy prawa materialnego. Zgodnie z wynikającymi z naruszonych przepisów prawa materialnego regułami wymiaru kary łącznej obowiązującymi w dacie czynu, sąd mógł wymierzyć karę łączną w granicach od najwyższej z kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa do ich sumy.

Utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego stoi na stanowisku, iż wymierzenie kary łącznej poniżej lub powyżej granicy zakreślonej normą art. 86 § 1 k.k., stanowi rażące naruszenie prawa materialnego i zawsze ma, w rozumieniu art. 523 § 1 k.p.k., istotny wpływ na treść orzeczenia (wyrok SN z dnia 6 listopada 2009 r. sygn. V KK 231/09, LEX 598240).

W tych warunkach zaskarżony wyrok podlegał uchyleniu a sprawę osk. T. W. należało przekazać do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w G., który powinien zbadać możliwość uzgodnienia modyfikacji wniosku prokuratora, ewentualnie rozpoznać sprawę na zasadach ogólnych zachowując przy tym obowiązujące normy prawa materialnego i procesowego.

Mając to wszystko na uwadze Sąd Najwyższy orzekł, jak w wyroku.

